

**Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства
у сфері мисливського господарства
й полювання в Європейському Союзі та його державах-членах**

***Анотація.** В аналітичній записці охарактеризовано основні підходи та особливості правового регулювання в Європейському Союзі та його державах-членах у сфері мисливського господарства та полювання на основі аналізу законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, актів спеціалізованих установ та органів мисливського самоврядування. Розглянуто організаційно-правовий механізм у сфері мисливського господарства в ЄС та його державах-членах, спеціальні режими («сезон тиші», полювання у нічний час та на штучно ізольованих мисливських ділянках), правила та обмеження використання технологічних засобів під час полювання, а також проаналізовано національні підходи до організації вольєрного господарства, регулювання чисельності мисливських тварин і розвитку мисливського туризму.*

***Ключові слова:** законодавство Європейського Союзу, мисливство, полювання, вольєрне господарство, «сезон тиші», регулювання чисельності мисливських тварин, мисливський туризм.*

Вступ

Актуальні тенденції розвитку сфери мисливського господарства та полювання визначаються необхідністю досягнення збалансованого поєднання екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства. У межах сучасної європейської правової стратегії мисливство розглядається не стільки як окрема галузь природокористування чи суб'єктивне право на вилучення ресурсів тваринного світу, скільки як інтегрований елемент цілісної екологічної системи, підпорядкований пріоритетам збереження біологічного різноманіття, відновлення деградуючих екосистем та забезпечення сталого функціонування природних оселищ. За таких умов регулювання мисливської діяльності втрачає вузькогалузевий характер і розглядається як один із інструментів єдиної природоохоронної політики, спрямованої на підтримання екологічної рівноваги.

Водночас сучасний стан сфери мисливського господарства в Україні характеризується наявністю низки системних проблем, пов'язаних як із невідповідністю окремих нормативно-правових механізмів сучасним реаліям, так і зі значним негативним впливом воєнних дій на природні екосистеми та мисливські угіддя. Це зумовлює необхідність удосконалення правового регулювання та перегляду концептуальних підходів у сфері організації і ведення мисливського господарства та полювання. Така потреба набуває додаткової актуальності в контексті виконання євроінтеграційних зобов'язань України, зокрема адаптації національного законодавства до європейських стандартів. У зв'язку із розглядом Верховною Радою України проекту Закону України «Про мисливське господарство, полювання та стале використання мисливських тварин» (реєстр. № 15431 від 20.07.2026)¹, актуальним є проведення

¹ Проект Закону про мисливське господарство, полювання та стале використання мисливських тварин (реєстр. № 15431 від 20.07.2026). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/70348>

компаративного аналізу нормативних вимог і практичних підходів у сфері мисливського господарства та полювання, що застосовуються у державах-членах ЄС. Такий аналіз дасть змогу врахувати особливості європейських моделей правового регулювання та визначити напрями, що можуть бути релевантними для подальшого вдосконалення національного законодавства.

Для проведення порівняльно-правового дослідження законодавства та практики організації мисливського господарства було обрано Францію, Німеччину, Фінляндію, Швецію, Польщу та Чехію, що зумовлено низкою чинників.

По-перше, доцільність аналізу нормативно-правового регулювання саме цих держав обумовлена практичною значущістю їх досвіду для України в контексті євроінтеграції та гармонізації національного законодавства.

По-друге, дослідження досвіду Франції, Німеччини, Фінляндії і Швеції, з одного боку, та Польщі і Чехії, з іншого, забезпечуватиме можливість порівняння правових підходів держав Західної, Центральної та Північної Європи, сформованих у різних історико-правових та інституційних умовах. Водночас усі обрані держави реалізують на національному рівні спільні для держав-членів ЄС вимоги у сфері охорони біологічного різноманіття та природних оселищ, що дозволяє простежити співвідношення між наднаціональними вимогами та національною специфікою правового регулювання.

По-третє, обрані держави репрезентують різні організаційно-правові моделі управління у сфері мисливського господарства та полювання. Зокрема, дослідження стосуватиметься держав із централізованою (з елементами координації) та децентралізованою моделями організації управління у відповідній сфері. Це дасть змогу порівняти не лише окремі нормативно-правові приписи, а й механізми розподілу повноважень між органами державної влади, спеціалізованими державними установами та мисливськими самоврядними організаціями, а також різні моделі співвідношення державного управління, децентралізованого регулювання та делегування окремих функцій недержавним суб'єктам.

По-четверте, досвід саме цих держав є репрезентативним для аналізу спеціальних питань, що становлять предмет цього дослідження, зокрема: особливих правових режимів полювання, використання технічних засобів, організації вольєрного господарства, регулювання чисельності мисливських тварин і мисливського туризму.

Основна частина

1. Організаційно-правовий механізм регулювання мисливського господарства та полювання в ЄС та його державах-членах.

В *Європейському Союзі* (далі – ЄС, Союз) сфера мисливського господарства та полювання не виокремлена у самостійний напрям, а розподілена між різними політиками Союзу, а саме:

- екологічною політикою, зокрема такими її складовими, як збереження довкілля, біологічного різноманіття, диких видів тварин та їх природних

оселищ (статті 191–193 Договору про функціонування ЄС², далі – ДФЄС). Тут зосереджений основний масив правових норм, на підставі яких встановлено загальні рамкові вимоги ЄС у сфері мисливського господарства та полювання, обов’язкові для виконання всіма державами-членами;

- аграрною політикою, зокрема щодо окремих аспектів взаємодії мисливського господарства із сільськогосподарським землекористуванням, а також стосовно ветеринарної безпеки (статті 43, 168 ДФЄС³). Цей комплекс правових норм регулює питання боротьби з епізоотіями (наприклад, сказом чи африканською чумою свиней), контролю за переміщенням м’яса дичини та ветеринарних стандартів вольєрного утримання диких тварин;
- також непрямий вплив на сферу мисливського господарства та полювання мають правові акти, що регулюють окремі аспекти, пов’язані з функціонуванням внутрішнього ринку ЄС (наприклад, обіг цивільної та мисливської зброї⁴ та добробут тварин).

Сфера мисливського господарства та полювання належить до спільної компетенції Союзу та його держав-членів (статті 4(2)(d), 4(2)(e) ДФЄС⁵). При цьому особливість підходу ЄС полягає у тому, що наднаціональне правове регулювання пройшло певний еволюційний шлях і наразі зосереджено не стільки на полюванні як такому, скільки на його впливі на стан природи загалом. Тому на рівні ЄС встановлюються певні екологічні обмеження для тих видів і способів мисливської діяльності, які можуть впливати на популяції диких видів, їх оселища та біорізноманіття. Еволюція європейського підходу до управління мисливськими ресурсами відображена на Рис. 1:

Рис. 1.

У цьому контексті важливе значення в межах ЄС мають такі нормативно-правові акти:

1. Директива Європейського Парламенту та Ради 2009/147/ЄС від 30 листопада 2009 року про збереження диких птахів (кодифікована редакція)⁶ (далі – Директива 2009/147/ЄС). Ця Директива є основним документом ЄС, який визначає правові засади регулювання полювання на диких птахів⁷. Законодавчий підхід ЄС ґрунтується на зобов’язанні держав-членів забезпечувати підтримання популяцій усіх видів диких птахів на рівні, що відповідає екологічним, науковим

² Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

³ Там само.

⁴ Directive (EU) 2021/555 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 on control of the acquisition and possession of weapons (codification). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2021/555/oj/eng>

⁵ Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

⁶ Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds (Codified version). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj/eng>

⁷ Birds Directive. EU measures to protect Europe's wild bird species. Overview. URL: https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/birds-directive_en

і культурним вимогам, з одночасним урахуванням економічних і рекреаційних потреб.

Директива 2009/147/ЄС встановлює чітку рамкову систему регулювання мисливської діяльності, засновану на: визначенні вичерпного переліку видів птахів, стосовно яких може бути дозволено полювання з огляду на чисельність їхніх популяцій та географічний розподіл (Додаток II); закріпленні імперативної вимоги, відповідно до якої полювання на диких птахів не повинно загрожувати заходам зі збереження відповідних видів, що вживаються на території їх поширення; делегуванні компетентним органам держав-членів повноважень щодо визначення конкретних умов і режимів полювання у національному законодавстві тощо.

Директива 2009/147/ЄС передбачає процедуру застосування винятків із загального режиму охорони за наявності таких підстав, визначених у вичерпному переліку статті 9: в інтересах безпеки та здоров'я населення або повітряної безпеки; для запобігання значній шкоді посівам, худобі, лісам, рибальству і водам; з метою охорони флори і фауни; з метою проведення досліджень та навчання, відновлення популяції; щоб дозволити, за умов суворого контролю та на селективній основі, відлов, утримання чи інше розумне використання окремих видів птахів у невеликій кількості.

Важливе значення має пункт 4 статті 7 Директиви 2009/147/ЄС, який покладає на держави-члени обов'язок забезпечувати, щоб полювання на дозволені види не здійснювалось у періоди найбільшої вразливості популяцій (у так званий сезон тиші), зокрема під час різних стадій репродукції – розмноження, вирощування потомства, а також стосовно мігруючих видів – під час їхнього повернення до місць виведення.

Крім того, Додаток IV Директиви 2009/147/ЄС містить заборону застосування окремих методів та засобів відлову і вбивства диких птахів, а також використання деяких видів транспорту для таких цілей. Серед методів і засобів полювання заборонені, зокрема, такі: сильці, пташиний клей, гачки; сліпі або скалічені живі птахи, що використовуються як принада; магнітофони; електрошокові пристрої, штучне світло, дзеркала, пристрої для освітлення цілей, прицільні пристрої для нічного полювання, оснащені електронним збільшувачем чи перетворювачем зображення; вибухові речовини, сітки, пастки, наживки з отрутою чи знеболювальною речовиною; напіваавтоматична чи автоматична зброя з магазином, розрахованим на більш ніж два патрони. Серед видів транспорту забороняється використання під час полювання літальних апаратів, автомобілів, човнів, що пересуваються зі швидкістю понад п'ять кілометрів на годину (у відкритому морі – понад 18 кілометрів на годину), та інших видів моторних транспортних засобів. Слід також зазначити, що окрім норм мисливського законодавства, експлуатація повітряних засобів в ЄС підпадає під регулювання Імплементатійного Регламенту Комісії (ЄС) 2019/947 від 24 травня 2019 року про правила та процедури експлуатації безпілотних літальних апаратів⁸. Зокрема, відповідно до пункту (2)(b) розділу UAS.OPEN.060

⁸ Commission Implementing Regulation (EU) 2019/947 of 24 May 2019 on the rules and procedures for the operation of unmanned aircraft. Annex UAS OPERATIONS IN THE «OPEN» AND «SPECIFIC» CATEGORIES. UAS.OPEN.060

(частина А) Додатка до зазначеного Регламенту дистанційний пілот зобов'язаний негайно припинити політ, якщо подальше здійснення операції становить загрозу або ризик для безпеки людей, тварин чи навколишнього середовища.

З метою уніфікованої імплементації вказаних вимог Європейська Комісія розробила спеціальне методичне керівництво – Концептуальні засади застосування статті 7(4) Директиви 79/409/ЄЕС [наразі Директиви 2009/147/ЄС]: періоди розмноження та передшлюбної міграції видів птахів, визначених у Додатку II для 27 держав-членів ЄС⁹, які є обов'язковими для врахування у національних нормативно-правових актах.

2. Другим важливим нормативно-правовим актом ЄС у цій сфері є Директива Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про охорону природних оселищ та дикої фауни і флори¹⁰ (далі – Директива 92/43/ЄЕС). Предметом регулювання цієї Директиви є комплексна охорона біологічного різноманіття, збереження природних оселищ і дикої фауни та флори, зокрема через розбудову та функціонування європейської екологічної мережі спеціальних природоохоронних територій Natura 2000. Ця мережа покликана сприяти збереженню або, у відповідних випадках, відновленню сприятливого природоохоронного стану природних оселищ у межах природних ареалів мешкання різних видів. Для правового регулювання питань, пов'язаних із мисливським господарством та полюванням, Директива 92/43/ЄЕС пропонує класифікувати диких ссавців і амфібій та відповідно до такої класифікації встановити режими їх охорони.

По-перше, це режим суворої охорони (Додаток IV), який поширюється на ті види тварин і риб, що становлять особливий інтерес для ЄС і потребують підвищеного рівня захисту (наприклад, ведмідь бурий, рись євразійська, окремі популяції вовка). Стаття 12 Директиви 92/43/ЄЕС спонукає держави-члени запровадити заборони на: всі форми їх відлову чи вбивства у дикій природі; зумисний вплив на такі види, зокрема у періоди розмноження, вирощування, сплячки та міграції; а також псування чи знищення ділянок, на яких відбувається розмноження видів, або місць їх відпочинку.

По-друге, режим регульованого використання (Додаток V), що стосується видів, вилучення яких із дикої природи та використання може бути об'єктом спеціальних заходів управління і, зокрема, регульованого полювання (наприклад, на шакала звичайного, сарну європейську, оленя благородного, куницю лісову тощо). Стаття 14 зобов'язує держави-члени забезпечувати, щоб таке вилучення та використання були сумісними зі збереженням їхнього сприятливого природоохоронного стану.

Responsibilities of the remote pilot. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0947>

⁹ Key Concepts of Article 7(4) of Directive 79/409/EEC: Period of reproduction and prenuptial migration of Annex II bird species in the 27 EU Member States» (примітка: документ розроблявся під час дії попередньої редакції Директиви, проте зберігає чинність і для кодифікованої Директиви 2009/147/ЄС). URL: https://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/28.%20reprod_intro.pdf

¹⁰ Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj/eng>

Законодавчий підхід Директиви 92/43/ЄЕС формує фундаментальний екологічний принцип: будь-яке мисливське використання диких тварин або вилучення їх із середовища існування прямо залежить від того, чи не загрожує це збереженню відповідного виду. Якщо моніторинг свідчить про погіршення стану популяції, держави-члени повинні вживати обмежувальних заходів на кшталт: введення тимчасових або місцевих заборон на вилучення екземплярів із дикої природи та експлуатацію деяких популяцій; створення системи квот чи ліцензій на вилучення екземплярів та регулювання періодів і строків полювання; запровадження правил мисливства та рибальства, що враховують охорону таких популяцій.

Аналогічно до законодавства щодо захисту видів диких птахів Європи, стаття 16 Директиви 92/43/ЄЕС передбачає низку винятків із режиму суворої охорони (зокрема, щодо видів із Додатку IV), які по суті є аналогічними тим, що встановлені у Директиві 2009/147/ЄС. Подібним за змістом до додатків IV(a) та V(a) Директиви 2009/147/ЄС також є перелік заборонених методів та засобів вилучення, відлову та вбивства видів ссавців і риб, а також застосування певних видів транспорту, визначених у статті 15 у поєднанні з Додатком VI (пункти а, в) Директиви 92/43/ЄЕС.

Практична імплементація вимог Директиви 92/43/ЄЕС у сфері мисливського господарства спирається на розроблені Європейською Комісією методичні документи, зокрема Повідомлення Комісії 2021/C 496/01 «Керівний документ щодо суворого захисту видів тварин, що становлять інтерес для Співтовариства, згідно з Директивою про середовища існування»¹¹, який роз'яснює критерії застосування винятків, оцінки сприятливого стану збереження та сумісності мисливської діяльності з вимогами екологічного права ЄС.

На додаток до охарактеризованих правових актів ЄС опосередкований, але системний вплив на мисливське господарство має також Регламент (ЄС) 2024/1991 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2024 року про відновлення довкілля та внесення змін до Регламенту (ЄС) 2022/869¹² (далі – Регламент (ЄС) 2024/1991). Попри те, що цей акт не визначає правила мисливської діяльності, він по суті формує рамкове екологічне регулювання, спрямоване на відновлення екосистем, які деградують (лісових, аграрних, водно-болотних, міських тощо), та запобігання втрати біорізноманіття. Такий підхід непрямим чином визначає просторові, якісні та регуляторні умови ведення мисливського господарства та полювання у державах-членах ЄС. Передбачені у Регламенті (ЄС) 2024/1991 заходи і передусім обов'язкові цілі щодо відновлення водно-болотних та лісових екосистем, моніторинг індексів біорізноманіття, а також запровадження Національних планів відновлення довкілля вимагатимуть від держав-членів адаптації національних стратегій управління мисливськими ресурсами,

¹¹ Commission Notice – Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive (2021/C 496/01). URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC1209\(02\)#:~:text=Deliberate%20capture%20or%20killing%20of%20specimens%20of,specimens%20taken%20from%20the%20wild.%2034.%202.3.](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC1209(02)#:~:text=Deliberate%20capture%20or%20killing%20of%20specimens%20of,specimens%20taken%20from%20the%20wild.%2034.%202.3.)

¹² Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2024 on nature restoration and amending Regulation (EU) 2022/869. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj/eng>

імплементативного нормування добування тварин та узгодження мисливства з цілями відновлення природних оселищ.

Таким чином, нормативно-правове регулювання ЄС визначає передусім юридичні межі та принципи охорони фауни і збереження біорізноманіття. Водночас безпосередня організація мисливської діяльності відноситься до сфери національного правового регулювання держав-членів. Це зумовлює значну варіативність національних підходів до управління мисливством. Загалом розподіл компетенції між ЄС та державами-членами у сфері мисливського господарства та полювання відображений на Рис. 2:

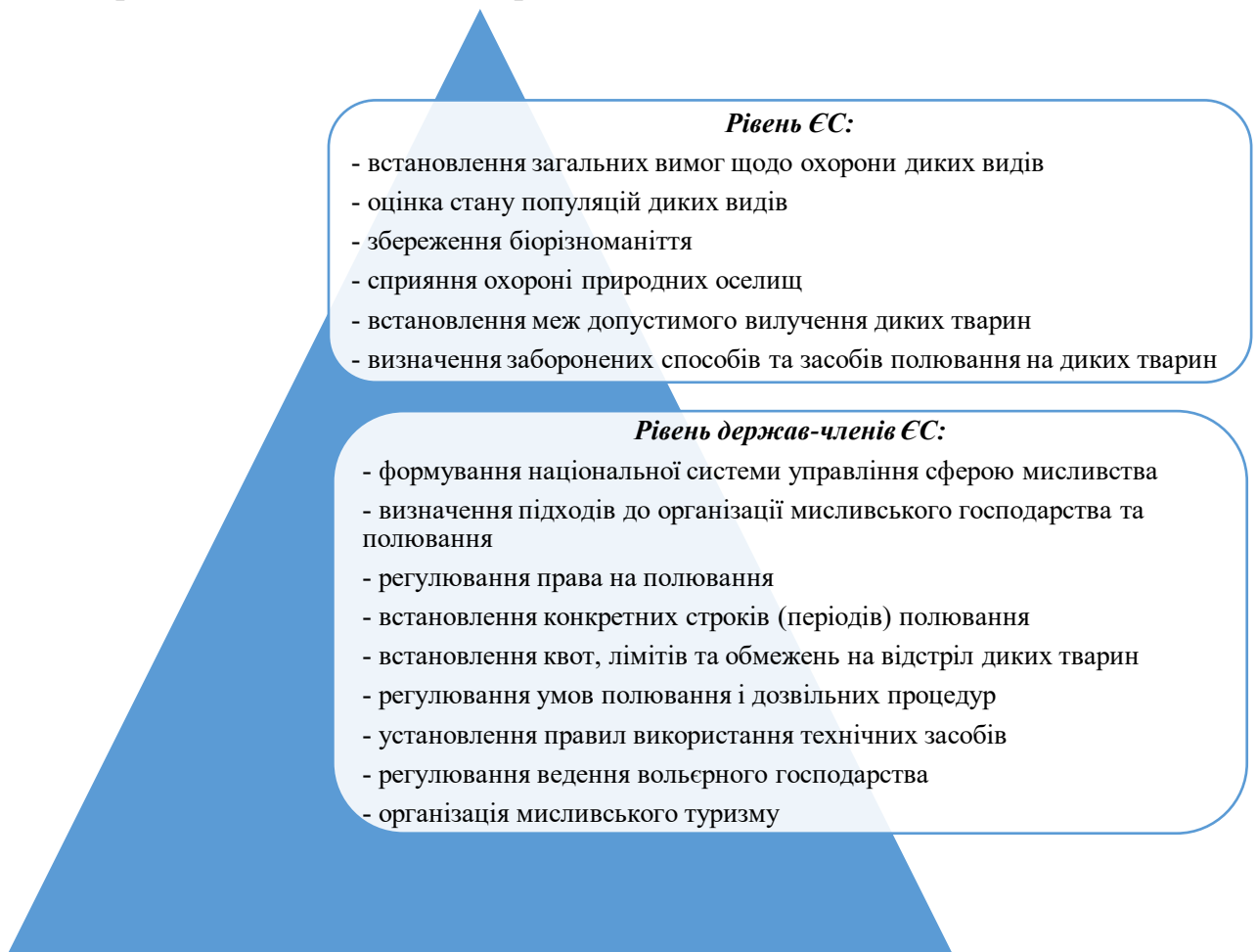

Рис. 2.

За критерієм способу розподілу та здійснення управлінських і правозастосовних повноважень у сфері мисливського господарства серед досліджуваних держав можна умовно виокремити дві основні організаційно-правові моделі. Перша – централізована модель із елементами координації. Для неї характерним є визначальний загальнодержавний вплив на формування мисливської політики у поєднанні із залученням спеціалізованих установ або самоврядних мисливських об'єднань до виконання окремих управлінських, дозвільних чи організаційних функцій. Залежно від держави, це реалізується через розширене делегування повноважень федераціям мисливців (Франція), провідну роль спеціалізованої державної установи із супутнім науковим забезпеченням (Фінляндія) або організаційну централізацію навколо єдиної мисливської організації (Польща).

Друга – багаторівнева децентралізована модель (Німеччина, Чехія, Швеція). Вона базується на тому, що за наявності загальних законодавчих рамкових засад на загальнодержавному рівні основний обсяг правозастосовних, дозвільних та регуляторних повноважень реалізується на регіональному або муніципальному рівнях. Це забезпечує гнучку територіальну диференціацію правового режиму мисливства залежно від місцевих умов.

Зокрема, у **Франції** правові засади регулювання сфери мисливського господарства і полювання закладені у низці нормативно-правових актів. Базовим актом галузевого законодавства є Екологічний кодекс Франції¹³ (далі – ЕК), четверта книга якого присвячена охороні живої природи, а її другий розділ безпосередньо регламентує організацію полювання як шляхом встановлення загальних принципів, так і через формулювання конкретних нормативних положень. Суттєве оновлення цієї системи відбулося з ухваленням Закону про створення Французького агентства біорізноманіття від 24 липня 2019 року № 2019-773¹⁴, який заснував відповідне агентство, перерозподілив функції федерацій мисливців та посилив контрольно-наглядові повноваження у сфері охорони довкілля. Поряд із цим регулювання просторового режиму мисливських угідь також зазнало певних трансформацій завдяки ухваленню Закону про обмеження огороження природних територій та захист приватної власності від 2 лютого 2023 року № 2023-54¹⁵, що запровадив нові обмеження щодо суцільного огороження природних територій та встановив спеціальний правовий режим для приватних огорожених угідь.

Технічні аспекти здійснення мисливської діяльності, включно з виловом дичини та регулюванням чисельності шкідливих видів, регулюються Наказом від 1 серпня 1986 року щодо різних методів полювання, знищення шкідливих тварин та вилову живої дичини для поповнення популяції¹⁶, який періодично актуалізується відповідно до технологічного прогресу, зокрема в частині використання тепловізорів та електронно-оптичних приладів його чинна редакція була змінена у 2025–2026 роках.

Зрештою, специфічні вимоги до утримання, розведення та обліку окремих видів тварин деталізуються у спеціальних актах Міністерства екологічного переходу, біорізноманіття та міжнародних переговорів з питань клімату та природи¹⁷ (далі – Міністерство екологічного переходу), серед яких ключове значення мають: Наказ від 20 серпня 2009 року щодо розведення диких кабанів¹⁸, Наказ від 8 лютого 2010 року щодо господарств з утримання оленевих і

¹³ Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074220/

¹⁴ LOI n° 2019-773 du 24 juillet 2019 portant création de l'Office français de la biodiversité, modifiant les missions des fédérations des chasseurs et renforçant la police de l'environnement. URL:

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000038821234/>

¹⁵ LOI n° 2023-54 du 2 février 2023 visant à limiter l'engrillagement des espaces naturels et à protéger la propriété privée. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000047087646/2023-02-04>

¹⁶ Arrêté du 1 août 1986 relatif à divers procédés de chasse, de destruction des animaux nuisibles et à la reprise du gibier vivant dans un but de repeuplement. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000862758/>

¹⁷ Ministère de la Transition écologique, de la Biodiversité et des Négociations internationales sur le climat et la nature. URL: <https://www.info.gouv.fr/ministere/ministere-de-la-transition-ecologique-de-la-biodiversite-et-des-negociations-internationales-sur-le-climat-et-la-nature#:~:text=Le%20minist%C3%A8re%20de%20la%20Transition%20%C3%A9cologique%2C%20de,littoral%20et%20p%C3%Aache%20maritime%2C%3B%20for%C3%AAt%20et%20bois%3B>

¹⁸ Arrêté du 20 août 2009. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000021021122/>

муфлонів¹⁹, а також Наказ від 3 серпня 2023 року, що визначає диференційований за підрозділами перелік видів тварин, здатних завдавати шкоди доквіллю та сільському господарству²⁰.

Організаційний механізм управління мисливським господарством у Франції формується на основі багаторівневої та централізованої структури з широкими елементами координації, в якій функції розподілені між центральними органами державної влади (зокрема, Міністерством екологічного переходу), спеціалізованою державною установою – Французьким агентством біорізноманіття (далі – ФАБ, Агентство), місцевими органами державної виконавчої влади та мисливськими самоврядними об'єднаннями.

Так, на найвищому рівні державну політику у сфері мисливського господарства формує Міністерство екологічного переходу, тоді як її практичну реалізацію забезпечують два ключові суб'єкти: ФАБ та префекти департаментів як представники державної виконавчої влади на місцях. Будучи підпорядкованим уряду, ФАБ здійснює дозвоільні, правоохоронні, наукові та контрольні функції. Зокрема, згідно зі статтями L.131-9²¹ та R.423-9²² ЕК Франції Агентство видає дозволи на полювання, приймає кваліфікаційні іспити у мисливців, здійснює ветеринарно-санітарний нагляд, а також реалізує повноваження із виявлення та розслідування правопорушень (як у межах досудового розслідування під процесуальним керівництвом прокурора, так і під час проведення адміністративно-наглядових заходів, які узгоджуються із префектом).

Своєю чергою, префект наділений розпорядчою владою у межах департаменту: він затверджує обов'язкові до виконання плани управління мисливськими ресурсами – шестирічний стратегічний документ, що розробляється федерацією мисливців конкретного департаменту у тісній взаємодії із землевласниками та лісокористувачами, визначає часові рамки сезонів полювання та контролює діяльність регіональних мисливських об'єднань (стаття L.425-1 ЕК)²³.

Делеговане галузеве самоврядування у Франції представляють Національна федерація мисливців і федерації мисливців окремих департаментів. За своєю юридичною природою вони є приватними некомерційними асоціаціями, проте держава делегувала їм виконання окремих публічних функцій. Федерації безпосередньо розробляють департаментські плани управління мисливськими ресурсами у взаємодії із землевласниками та після обов'язкових консультацій із комісіями своїх департаментів з питань полювання та дикої фауни; беруть участь в охороні й управлінні дикою фауною та її природними середовищами; сприяють запобіганню шкоді сільськогосподарським угіддям, що може бути заподіяна дикими тваринами;

¹⁹ Arrêté du 8 février 2010. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000021844116>

²⁰ Arrêté du 3 août 2023. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000047931721/2026-08-12>

²¹ Article L131-9 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000052084050

²² Article R423-9 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000041538543

²³ Article L425-1 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044233716

забезпечують представництво інтересів мисливців та спільно з ФАБ ведуть Національний реєстр дозволів (статті L.423-4²⁴, L.421-5²⁵ ЕК). Взаємодія між цими суб'єктами спирається на чітку підпорядкованість та взаємоконтроль: розроблені федераціями стратегічні документи та їх фінансова діяльність підлягають обов'язковому нагляду і затвердженню префектом (стаття L.421-10 ЕК²⁶), що забезпечує паритет між захистом довкілля, інтересами приватних власників та потребами мисливської спільноти.

У **Фінляндії** державна політика у сфері мисливського господарства та полювання реалізується на підставі низки нормативно-правових актів: Закону «Про полювання» № 615/1993 від 28 червня 1993 року²⁷, Закону «Про управління мисливським господарством» № 158/2011 від 18 лютого 2011 року²⁸, Закону «Про охорону природи» № 9/2023 від 5 січня 2023 року²⁹, Закону «Про управління ризиками, спричиненими інвазивними чужорідними видами» № 1709/2015 від 30 грудня 2015 року³⁰ та підзаконних актів профільного міністерства, передусім Декрету «Про правила полювання» № 666/1993 від 12 липня 1993 року³¹.

Організаційна структура управління мисливським господарством у Фінляндії включає органи державної влади, спеціалізовані (зокрема, наукові) установи та галузеві самоврядні організації. Формування державної політики та загальне спрямування галузі здійснює Міністерство сільського та лісового господарства Фінляндії³².

Головною спеціалізованою установою у сфері мисливського господарства та полювання, що працює у складі Міністерства сільського та лісового господарства, є Центр мисливства Фінляндії (фін. Suomen riistakeskus, далі – Центр). Його правовий статус, структура та повноваження регламентуються Законом про управління мисливським господарством³³. Саме на цей Центр покладається безпосереднє виконання завдань із реалізації мисливської політики, видачі ліцензій і дозволів, ведення Реєстру мисливців, видачі мисливських карток, моніторингу популяцій диких видів з метою їх квотування, а також із нагляду і фінансування місцевих мисливських товариств.

Наукове обґрунтування регуляторних заходів забезпечує Інститут природних ресурсів Фінляндії, який здійснює систематичний моніторинг стану популяцій диких тварин і надає дані для розрахунку квот на відстріл (стаття 10 Закону про полювання)³⁴.

²⁴ Article L423-4 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000038846508

²⁵ Article L421-5 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000038846619

²⁶ Article L421-10 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006833791

²⁷ Metsästyslaki № 666/1993, 28.06.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/615>

²⁸ Riistahallintolaki № 158/2011, 18.2.2011. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2011/158>

²⁹ Naturvårdslag № 9/2023, 5.1.2023. URL: <https://www.finlex.fi/en/legislation/2023/9>

³⁰ Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta № 1709/2015, 30.12.2015. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/1709>

³¹ Metsästysasetus № 666/1993, 12.07.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/666>

³² Maa- ja metsätalousministeriö. URL: <https://mmm.fi/etusivu>

³³ Riistahallintolaki № 158/2011, 18.2.2011. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2011/158>

³⁴ Metsästyslaki № 666/1993, 28.06.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/615>

У регулюванні та управлінні суміжними напрямками бере участь низка спеціалізованих державних суб'єктів, а саме: Управління харчовими продуктами Фінляндії здійснює ветеринарно-санітарний контроль і реєстрацію вольєрних та мисливських ферм; регіональні центри економічного розвитку, транспорту та довкілля видають дозволи на утримання в умовах неволі тих диких видів, які не підпадають під режим підвищеної охорони; Державне підприємство «Metsähallitus» здійснює управління державним лісовим фондом і продає комерційні дозволи на полювання на державних землях. Дозвільно-контрольні та правоохоронні функції щодо обігу зброї та дотримання правил її використання під час полювання реалізує Національна поліція Фінляндії на підставі Закону «Про вогнепальну зброю» № 1/1998 від 9 січня 1998 року³⁵. Окрему (найнижчу) ланку системи утворюють локальні мисливські асоціації, які забезпечують практичну організацію процесу полювання на місцях, зокрема приймають стрілецькі тести, оформлюють сертифікати їх взаємного визнання для іноземних мисливців та співпрацюють із мисливськими клубами щодо розподілу квот.

У **Польщі** організаційно-правовий механізм регулювання мисливського господарства побудований на поєднанні централізованого державного управління і нагляду з делегуванням оперативних функцій спеціалізованих організацій, наділеній монопольними повноваженнями у сфері мисливства.

Нормативно-правова основа регулювання цієї сфери закладена в Законі Польщі «Про мисливське право» від 13 жовтня 1995 року³⁶, який встановлює принципи охорони, вилучення та обліку мисливських тварин, порядок формування мисливських угідь (так званих обводів) та компетенцію суб'єктів управління. Процедура набуття та використання мисливської зброї регулюється Законом Польщі «Про зброю та боеприпаси» від 21 травня 1999 року³⁷, а питання узгодження лімітів відстрілу на території державного лісового фонду – Законом Польщі «Про ліси» від 28 вересня 1991 року³⁸. Деталізовані правила здійснення полювання, заборонені методи та вимоги до використання технічних засобів встановлюються підзаконними актами, і передусім Розпорядженням Міністра клімату та довкілля «Про деталізовані умови організації полювання та маркування туш» від 23 березня 2005 року³⁹.

Центральним органом виконавчої влади, наділеним управлінськими та регуляторними повноваженнями у сфері мисливського господарства, є Міністерство клімату та довкілля Польщі⁴⁰, до компетенції якого належить затвердження переліків мисливських видів тварин й офіційних періодів полювання, видача дозволів на вольєрне розведення таких тварин і вилучення заповідних видів, а також затвердження Статуту Польської спілки мисливців та здійснення державного нагляду за її діяльністю. Саме Польській спілці

³⁵ Ampuma-aselaki № 1/1998, 9.01.1998. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/1>

³⁶ Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19951470713>

³⁷ Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19990530549>

³⁸ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19911010444>

³⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20050610548>

⁴⁰ Ministerstwo Klimatu i Środowiska. URL: <https://www.gov.pl/web/klimat>

мисливців⁴¹ (пол. Polski Związek Łowiecki, далі – PZŁ) відповідно до Розділу 6 Закону Польщі «Про мисливське право»⁴² держава делегувала оперативне управління та безпосереднє ведення мисливського господарства. Ця самоврядна організація наділена монополією, оскільки без отримання її дозволу полювання вважається нелегальним. PZŁ організовує мисливський процес через власні регіональні осередки та місцеві мисливські клуби, які виступають орендарями мисливських угідь. Спілка проводить щорічну інвентаризацію популяцій мисливських тварин, складає річні мисливські плани, проводить кваліфікаційні іспити для мисливців, адмініструє мисливський туризм із залученням іноземців та забезпечує роботу комісій із відшкодування збитків, завданих дикими тваринами сільськогосподарським угіддям.

Контроль за дотриманням правопорядку та боротьбу із браконьєрством здійснює Державна мисливська варта⁴³, яка діє як спеціалізована інспекція в системі воєводської державної адміністрації, тоді як узгодження лімітів вилучення дичини у державних лісових масивах покладено на Державне лісове господарство «Державні ліси»⁴⁴.

У *Німеччині* організаційно-правовий механізм мисливського господарства побудований на принципах децентралізованого федералізму, де загальні засади правового регулювання встановлюються на федеральному рівні, а повноваження з їх конкретизації, а також адміністрування і нагляду в цій сфері покладено на органи федеральних земель.

Базовим нормативно-правовим актом є Федеральний закон «Про мисливство» від 29 листопада 1952 року⁴⁵, який визначає засади охорони й вилучення мисливських тварин, режим мисливських угідь та обмеження методів і засобів полювання. Деталізація положень цього Закону здійснюється у законодавстві федеральних земель, а суміжне регулювання забезпечують закони «Про охорону природи та ландшафтне управління» від 29 липня 2009 року⁴⁶ та «Про захист тварин» від 24 липня 1972 року⁴⁷.

Керівництво та галузевий нагляд за сферою мисливського господарства на загальнодержавному рівні здійснює Федеральне міністерство продовольства та сільського господарства, до повноважень якого віднесено прийняття за погодженням із Бундесратом підзаконних нормативно-правових актів у сфері мисливського господарства, затвердження переліку мисливських тварин і федеральних строків полювання, а також координація загальнодержавних протиепізоотичних заходів (статті 22, 36 Федерального закону «Про мисливство»). Безпосереднє управління цією сферою здійснює трирівнева система органів земель: вищий орган – Головне управління з питань полювання у складі профільного міністерства землі, проміжний рівень – окружні управління

⁴¹ Polski Związek Łowiecki. URL: <https://www.pzlow.pl/>

⁴² Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19951470713>

⁴³ Państwowa Straż Łowiecka. URL: <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/panstwowa-straz-owiecka>

⁴⁴ Państwowe Gospodarstwo Leśne «Lasy Państwowe». URL: <https://www.lasy.gov.pl/pl>

⁴⁵ Bundesjagdgesetz vom 29.11.1952. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bjagdgb/BJNR007800952.html>

⁴⁶ Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege vom 29.07.2009. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bnatschg_2009/

⁴⁷ Tierschutzgesetz vom 24.07.1972. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>

з питань полювання, та нижча ланка – місцеві органи з питань полювання, які видають мисливські квитки, затверджують плани відстрілу та контролюють оренду угідь. Допоміжними суб'єктами є товариства власників земельних ділянок, які акумулюють і передають в оренду права на полювання, а також мисливські консультативні ради, що беруть участь у погодженні планів вилучення тварин (стаття 9 Федерального закону «Про мисливство»)⁴⁸.

У *Чехії* нормативно-правову основу регулювання сфери мисливського господарства і полювання становить Закон «Про мисливство» № 449/2001 Sb. від 27 листопада 2001 року⁴⁹, який визначає правовий режим мисливських угідь, умови набуття права на полювання, порядок регулювання чисельності диких тварин, заборонені засоби їх вилучення та розмежує повноваження компетентних органів у цій сфері. Реалізація положень цього Закону забезпечується підзаконними нормативно-правовими актами Міністерства сільського господарства Чеської Республіки, зокрема Постановою № 245/2002 Sb. від 7 червня 2002 року⁵⁰ (строки полювання та порядок його здійснення), Постановою № 244/2002 Sb. від 7 червня 2002 року⁵¹ (складання іспитів, видача мисливських квитків та облік угідь), Постановою № 553/2004 Sb. від 24 вересня 2004 року⁵² (формування планів мисливського господарювання) та Постановою № 454/2021 Sb. від 29 листопада 2021 року⁵³ (види тварин, що потребують регулювання). Поряд із тим питання екологічних обмежень та збереження біорізноманіття деталізуються Законом Чеської Республіки «Про охорону природи і ландшафту» № 114/1992 Sb. від 19 лютого 1992 року⁵⁴.

На загальнодержавному рівні Міністерство сільського господарства Чеської Республіки, яке на підставі статей 57 і 58 Закону «Про мисливство» реалізує державну політику у цій сфері, здійснює методичне керівництво та видає галузеві підзаконні нормативно-правові акти. Водночас стосовно територій національних парків спеціальні регуляторні та контрольні функції покладено також на Міністерство навколишнього середовища Чеської Республіки та адміністрації відповідних національних парків.

На регіональному рівні крайові управління затверджують створення заповідників, видають дозволи на розведення диких тварин у неволі, а також здійснюють міжрайонну координацію та виступають апеляційною інстанцією у разі виникнення суперечок (статті 7, 59 Закону «Про мисливство»). Основною правозастосовною ланкою є муніципальні управління громад із розширеними повноваженнями (стаття 60 Закону «Про мисливство»). Вони видають та анулюють мисливські квитки, затверджують річні плани мисливського

⁴⁸ Bundesjagdgesetz vom 29.11.1952. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bjagdgb/BjNR007800952.html>

⁴⁹ Zákon o myslivosti № 449/2001 Sb., 31. 12. 2001. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2001/449?odkazId=31822189&zalozka=text>

⁵⁰ Vyhláška Ministerstva zemědělství o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu № 245/2002 Sb., 20.06.2002. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2002/245?zalozka=historie>

⁵¹ Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení № 244/2002 Sb. zákona № 449/2001 Sb., 20.06.2002. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2002/244?zalozka=text>

⁵² Vyhláška o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě № 553/2004 Sb., 08.11.2004. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2004/553?zalozka=text>

⁵³ Vyhláška o stanovení druhů živočichů vyžadujících regulaci № 454/2021 Sb., 10.12.2021. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2021/454?zalozka=text>

⁵⁴ Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny № 114/1992 Sb., 25.03.1992. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/1992/114?zalozka=text>

господарювання, реєструють мисливські угіддя та їх користувачів, а також видають дозволи на вилучення тварин поза встановленими строками й обмежують доступ громадськості до угідь у репродуктивний період (статті 9, 40 Закону «Про мисливство»).

Організаційний механізм передбачає і важелі примусового регулювання екологічного балансу: у разі завдання дикими тваринами значної шкоди сільському чи лісовому господарству муніципальні управління на підставі статті 39 Закону «Про мисливство» ухвалюють рішення про примусове зменшення чисельності або припинення розведення окремих видів, дозволяючи при цьому використання зазвичай заборонених засобів добування тварин. Поточний нагляд безпосередньо в угіддях здійснює мисливська варта, уповноважені особи якої мають статус спеціальних службовців.

У *Швеції* правову основу регулювання сфери мисливського господарства становлять Закон Королівства Швеція «Про полювання» № 1987:259 від 28 травня 1987 року⁵⁵, що закріплює базовий режим охорони диких тварин, умови виникнення права на полювання та принципи збереження видів, а також Постанова Уряду Швеції «Про полювання» № 1987:905 від 26 листопада 1987 року⁵⁶, яка деталізує строки вилучення тварин, порядок їх вольєрного утримання, правила застосування технічних засобів та повноваження суб'єктів управління. Допоміжну роль у питанні охорони тварин відіграють «Правила та загальні рекомендації щодо огорож для диких тварин та огорож для городів тощо для запобігання пошкодженню зайцями» Агентства з охорони довкілля Швеції № NFS 2002:20 від 11 листопада 2002 року⁵⁷.

Головним суб'єктом державного управління у цій сфері на центральному рівні є Агентство з охорони довкілля Швеції⁵⁸ (далі – Агентство). Відповідно до Закону «Про полювання» та Постанови «Про полювання» це Агентство видає обов'язкові приписи щодо параметрів мисливської зброї, боєприпасів і дозволених технічних засобів (зокрема, електронно-оптичних приладів та штучного освітлення під час полювання на окремі види тварин, наприклад, дикого кабана), веде Державний реєстр мисливців, здійснює адміністрування державного мисливського квитка та може ухвалювати рішення щодо проведення ліцензійного і захисного вилучення великих хижаків (вовка, ведмеда, рисі, росомахи).

На регіональному рівні адміністративно-розпорядчі та наглядові повноваження покладено переважно на Адміністративні ради ленів⁵⁹. Згідно зі статтями 24а, 29, 33 та 41а Постанови «Про полювання» ці регіональні органи видають дозволи на утримання вольєрних господарств (за умови відсутності ризиків поширення епізоотій), затверджують створення спеціальних зон управління популяцією лосів, надають дозволи на проведення захисного

⁵⁵ Jaktlag (1987:259) № 1987:259, 14.05.1987. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jaktlag-1987259_sfs-1987-259/

⁵⁶ Jaktförordning № 1987:905, 24.09.1987.

⁵⁷ Föreskrifter och allmänna råd om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare № NFS 2002:20, 11.11.2002. URL: <https://www.naturvardsverket.se/lagar-och-regler/foreskrifter-och-allmannarad/2002/nfs-200220/>

⁵⁸ Naturvårdsverkets författningssamling, 26.06.2002. URL: <https://lagen.nu/nfs/2002:20>

⁵⁹ Välkommen till Länsstyrelsen. URL: <https://www.lansstyrelsen.se/>

полювання для запобігання значним збиткам у сільському й лісовому господарствах чи при загрозі громадській безпеці, а також можуть ухвалювати рішення про примусове скорочення чисельності окремих видів із можливістю відступу від загальних часових і технічних обмежень вилучення.

Дозвільний механізм щодо залучення іноземних мисливців реалізується через спрощену реєстрацію в центральному електронному реєстрі Агентства та передбачає сплату державного збору та надання приватного права на вилучення дичини суб'єктами права власності на земельну ділянку (статті 10, 14–16 Закону «Про полювання») за умов дотримання правил тимчасового ввезення зброї, що контролюється органами поліції Швеції.

2. Спеціальні правові режими («сезон тиші», полювання у нічний час та на штучно ізолюваних ділянках) та використання сучасних технічних засобів під час полювання.

Франція. Попри те, що у французькому законодавстві термін «сезон тиші» як окреме поняття не застосовується, відповідний природоохоронний ефект забезпечується шляхом встановлення строків відкриття та закриття сезонів полювання. Так, відповідно до статті L.424-2 ЕК⁶⁰ полювання за межами таких сезонів заборонено. При цьому щодо диких птахів окремо зазначається, що вони не можуть бути об'єктом полювання у репродуктивні періоди – під час гніздування та залежності молодняка, а мігруючі птахи – також під час їхнього повернення до місць гніздування. Закон допускає окремі винятки, наприклад, із метою запобігання нанесенню значної шкоди сільському та лісовому господарству, для охорони здоров'я і безпеки населення, захисту флори та фауни тощо. Конкретні дати відкриття і закриття сезонів полювання для різних адміністративно-територіальних одиниць Франції (Провансу, Альпів, Лазурного берегу, Нормандії, Бретані, Бургундії тощо) визначені статтею R.424-7 ЕК⁶¹.

Щодо полювання у нічний час діє загальна презумпція: дозвіл на полювання надає право здійснювати таку діяльність тільки вдень (стаття L.424-4 ЕК⁶²). Для цілей цієї норми днем вважається період від однієї години до сходу сонця до однієї години після заходу сонця. Водночас французьке право передбачає спеціальний виняток для традиційного нічного полювання на водоплавну дичину. Відповідно до статті L.424-5 ЕК⁶³ воно допускається під час відкритого сезону з постійних мисливських укриттів, які існували станом на 1 січня 2000 року в департаментах, де така практика є традиційною. Стаття R.424-17

⁶⁰ Article L424-2 Code de l'environnement.
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000038846645

⁶¹ Article R424-7 Code de l'environnement.
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000025797341

⁶² Article L424-4 Code de l'environnement.
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000025454557

⁶³ Article L424-5 Code de l'environnement.
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000025454562

URL:

URL:

URL:

URL:

ЕК⁶⁴ додатково пов'язує реалізацію цього права з реєстрацією відповідного стаціонарного місця полювання у префекта.

Полювання на штучно ізолюваних ділянках у Франції історично допускалося за спеціальним режимом, зокрема поза загальними строками мисливського сезону. Однак, Законом про обмеження огороження природних територій та захист приватної власності № 2023-54 від 2 лютого 2023 року⁶⁵ підхід до облаштування таких територій було істотно переглянуто у зв'язку з необхідністю забезпечення вільного переміщення диких тварин та відновлення природних шляхів міграції дикої фауни. Відповідно до статті L.372-1 ЕК⁶⁶ огорожі у природних і лісових зонах за загальним правилом повинні забезпечувати вільне переміщення диких тварин; їх висота обмежується 1,20 м, а нижній край має розташовуватися щонайменше на 30 см над поверхнею землі. Існуючі огорожі мають бути приведені у відповідність із такими вимогами до 1 січня 2027 року.

Використання сучасних технічних засобів під час полювання у Франції регулюється Наказом щодо різних методів полювання, знищення шкідливих тварин та вилову живої дичини для поповнення популяції від 1 серпня 1986 року (в редакції 2026 року)⁶⁷. Зокрема, стаття 7 цього Наказу містить вичерпний перелік дозволених електронних засобів допомоги мисливцю, серед яких прямо передбачені монокулярні та біноклярні тепловізійні прилади. Поряд із ними дозволяється використання: приладів для визначення місцезнаходження мисливських собак; коліматорних прицілів без підсилювача зображення та лазерного променю; далекомірів, у тому числі інтегрованих в оптичні приціли, якщо відсутня система автоматичної корекції прицілювання; ручних приладів підсилення світла; радіо- та радіотелефонних засобів.

При цьому французьке право розрізняє ручний тепловізор для виявлення тварини і тепловізійний пристрій, інтегрований безпосередньо у прицільний комплекс зброї, та відповідно забороняє застосування засобів, які можуть використовуватися без допомоги рук, зокрема монокулари з адаптером для закріплення на оптичному прицілі. Також стаття 2 Наказу забороняє використання джерел світла і дзеркал для полегшення добування дичини та встановлення на зброю чи лук пристроїв із функцією фото- або відеофіксації, крім спеціально передбачених винятків.

Щодо безпілотних літальних апаратів (далі – БПЛА), у Наказі не застосовується цей термін безпосередньо, однак згідно з його статтею 6 не допускається використання під час полювання (у тому числі для пошуку, переслідування чи загону диких тварин) будь-яких літальних апаратів, з чого

⁶⁴ Article R424-17 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006838157

⁶⁵ LOI n° 2023-54 du 2 février 2023 visant à limiter l'engrillagement des espaces naturels et à protéger la propriété privée. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000047087646/2023-02-04>

⁶⁶ Article L372-1 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000047087702

⁶⁷ Arrêté du 1 août 1986 relatif à divers procédés de chasse, de destruction des animaux nuisibles et à la reprise du gibier vivant dans un but de repeuplement. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000862758/>

можна зробити висновок, що ця заборона поширюється і на безпілотні літальні апарати.

Фінляндія. «Сезон тиші» у фінському мисливському законодавстві забезпечується шляхом встановлення так званих періодів охорони, під час яких діє заборона полювання на окремі види диких тварин. Ці періоди зумовлені біологічними періодами розмноження, гніздування та вигодовування молодняка, які здебільшого припадають на весняно-літній сезон. Згідно зі статтею 37 Закону Фінляндії «Про полювання»⁶⁸ протягом визначеного періоду охорони заборонено полювати на диких тварин, завдавати шкоди або турбувати їх, а також руйнувати їхні гнізда та перешкоджати вирощуванню потомства. Перелік конкретних видів диких тварин, що підлягають охороні, та строки дії заборони регламентуються розділами 24–25 Постанови «Про полювання»⁶⁹. Наприклад, для зайця-біляка та зайця-русака період охорони триває з 1 березня по 31 серпня, для водоплавних птахів – з 1 січня по 20 серпня, для лося – з 16 січня по другу або третю суботу вересня, а для козулі – з 16 лютого по 15 травня (із додатковими обмеженнями щодо самок із молодняком до 31 серпня). Постанова також деталізує інші норми Закону та встановлює додаткові обмеження щодо дозволених методів і засобів полювання, використання мисливських собак і порядку подання звітності.

Полювання у нічний час у Фінляндії загалом не заборонено (зокрема, на окремі види великої дичини, як-от лосі чи олені), однак використання штучних джерел освітлення під час такого полювання суворо обмежене відповідно до частини 5 статті 33 Закону «Про полювання».

Полювання на штучно ізольованих мисливських територіях (у вольєрах) регулюється статтею 51 Закону «Про полювання», яка визначає порядок утримання диких тварин та вимагає отримання відповідних дозволів. Нормативно-правове регулювання базується на чіткому розмежуванні залежно від умов перебування тварини. Якщо тварина перебуває на штучно ізольованих мисливських територіях у вільному стані, наближеному до природного, порядок її добування підпадає під дію Закону «Про полювання». Натомість у разі утримання тварини в обмеженому вольєрному просторі, де вона позбавлена шляхів відходу, згідно з частиною третьою статті 1 Закону «Про полювання» пріоритет надається Закону «Про добробут тварин»⁷⁰. У такому випадку відстріл або вилучення тварини прирівнюється до господарського забою та має здійснюватися із дотриманням гуманних стандартів поводження.

Використання сучасних технічних засобів під час полювання у Фінляндії регулюється пунктами 4–5 частини першої статті 33 Закону «Про полювання», відповідно до яких під час добування диких тварин забороняється застосовувати прицільні пристрої для нічної стрільби, які збільшують або змінюють зображення, штучні джерела світла та освітлювальні прилади, дзеркала й інші засліплюючі засоби. При цьому законодавство розрізняє оптично-електронні прилади за способом їх встановлення та функціональним призначенням: якщо

⁶⁸ Metsästyslaki № 666/1993, 28.06.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/615>

⁶⁹ Metsästysasetus № 666/1993. URL: <https://www.finlex.fi/en/legislation/translations/1993/eng/666>

⁷⁰ Laki eläinten hyvinvoinnista № 693/2023. URL: <https://www.finlex.fi/en/legislation/collection/2023/693?language=fin>

використання електронних прицілів (зокрема, тепловізійних чи цифрових приладів нічного бачення), які монтуються безпосередньо на зброю, є суворо забороненим⁷¹ навіть у денний час, то застосування портативних ручних тепловізорів, монокулярів та тепловізійних камер є дозволеним, але винятково для виявлення, спостереження та ідентифікації тварин⁷². Разом із тим, із загальної заборони на використання штучних джерел світла законодавством передбачені спеціальні винятки, наприклад, з метою запобігання поширенню африканської чуми свиней стаття 33 Закону «Про полювання» дозволяє їх застосування під час полювання на дикого кабана.

Щодо використання БПЛА, фінське мисливське законодавство забороняє пошук, відстеження або переслідування диких тварин із метою полювання за допомогою будь-яких механічних транспортних засобів та літальних апаратів (стаття 32 Закону «Про полювання»)⁷³, що по суті охоплює й БПЛА.

Польща. «Сезон тиші»: відповідний природоохоронний режим реалізується шляхом видання розпорядження міністром, відповідальним за питання охорони довкілля, за погодженням із міністром, відповідальним за питання сільського господарства, та після отримання висновків Державної ради з охорони природи та Польської спілки мисливців (стаття 44 Закону «Про мисливське право»). Наразі періоди полювання на мисливських тварин визначені в оновлених додатках до Розпорядження Міністра клімату та довкілля «Про деталізовані умови організації полювання та маркування туш»⁷⁴ (далі – Розпорядження). Наприклад, полювання на дорослих кабанів дозволено протягом усього року (з метою епізоотичного контролю), на самців козулі – з 11 травня по 30 вересня (на самок – з 1 жовтня по 15 січня), на самців благородного оленя – з 21 серпня по кінець лютого, а на водоплавну дичину – переважно з 1 вересня по 31 січня. В усі інші періоди щодо цих видів діє імперативний режим охорони, який забороняє будь-яке добування тварин, а його порушення тягне за собою кримінальну відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років (пункт 3 статті 53 Закону «Про мисливське право»).

На полювання у нічний час у Польщі діє загальна заборона, встановлена у вищезазначеному Розпорядженні. Днем вважається період від однієї години до сходу сонця до однієї години після його заходу. Винятки з цього правила передбачено лише для окремих видів тварин: зокрема, вночі дозволяється полювання на диких кабанів та окремі види хижаків (лисиць, єнотоподібних собак тощо).

Полювання на штучно ізолюваних мисливських територіях. Польське законодавство дозволяє полювання виключно в межах офіційно затверджених мисливських угідь-обводів. При цьому до таких обводів заборонено включати

⁷¹ Lämpökamerat/lämpötähystimet metsästyksessä: Metsästyslaki & lämpötähtäimen ja lämpökameran käyttö. URL: <https://pulsarsuomi.fi/blogs/metsastysblogi/metsastyslaki-lampotahtaimen-ja-lampokameran-kaytto>

⁷² Metsästyslaki & lämpötähtäimen ja lämpökameran käyttö. URL: https://pulsarsuomi.fi/blogs/metsastysblogi/metsastyslaki-lampotahtaimen-ja-lampokameran-kaytto?srsltid=AfmBOoQM_W8DrmNeSKFct9FXwUxzmLszGbDIw2Z8RVHf0Qa6fonRnis1

⁷³ 32 § Moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoitukset: 615/1993 Metsästyslaki. URL: <https://www.finlex.fi/en/legislation/collection/1993/615>

⁷⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20050610548>

заповідники, житлові й промислові зони, а також штучно огорожені приватні території, де тварини не перебувають у вільних умовах, наближених до природних. Тому будь-яке полювання у приватних вольєрах чи на закритих ділянках поза межами офіційного обводу є незаконним (статті 25–26 Закону «Про мисливське право»).

Використання сучасних технічних засобів. Польське законодавство регулює використання електронно-оптичної техніки для спостереження та прицілювання під час полювання. За загальним правилом, визначеним пунктом 1 § 4 Розпорядження, у Польщі імперативно заборонено встановлювати на зброю приціли нічного бачення та тепловізійні прицільні комплекси; дозволені лише оптичні прилади, у яких зображення утворюється в природному світлі без електронної обробки. Виняток із цієї заборони зроблено виключно для нічного полювання на диких кабанів у межах спеціальних заходів із протидії поширенню африканської чуми свиней. Використання БПЛА для пошуку, відстеження або загону дичини також є нелегальним, оскільки безпілотники відсутні у вичерпному переліку дозволених мисливських засобів, передбачених пунктом 5 статті 53 Закону «Про мисливське право».

Німеччина. «Сезон тиші»: Федеральний закон Німеччини «Про мисливство» забезпечує захист диких тварин у періоди їх розмноження, гніздування та вигодовування потомства. Відповідно до § 22 цього Закону конкретні календарні періоди полювання регламентуються підзаконними нормативно-правовими актами, зокрема Положенням «Про мисливські сезони» від 2 квітня 1977 року⁷⁵, прийнятим Федеральним міністерством продовольства та сільського господарства. Цей акт встановлює часові рамки для кожного виду: наприклад, полювання на самців козулі дозволено з 1 травня по 15 січня, на благородного оленя – з 1 серпня по 31 січня, на зайця-русака – з 1 жовтня по 15 січня, а на молодняк кабана – протягом усього року. Поза межами таких періодів щодо цих тварин діє період охорони, протягом якого будь-яке їх вилучення з природного середовища не дозволяється. При цьому федеральні землі наділені повноваженнями скорочувати або скасовувати встановлені періоди заборони полювання для окремих територій чи мисливських угідь. Такі винятки допускаються з міркувань потреби запобігання епізоотіям (зокрема, для проведення санітарного відстрілу диких кабанів для боротьби з африканською чумою свиней), забезпечення належного ведення лісового та сільського господарства, вилучення хворих тварин, а також для науково-дослідних цілей або збереження екологічної рівноваги.

Полювання у нічний час. Згідно з § 19 Федерального закону «Про мисливство»⁷⁶ у Німеччині полювання вночі – тобто у період від півтори години після заходу сонця до півтори години до його сходу – заборонене, за винятком відстрілу диких кабанів та окремих видів птахів (зокрема, чайок, глухарів, тетеруків, рябчиків).

Полювання на штучно ізольованих мисливських ділянках. Згідно з Федеральним законом «Про мисливство» (§ 4, 6–8, 20) полювання у Німеччині

⁷⁵ Verordnung über die Jagdzeiten vom 02.04.1977. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/jagdzeitv_1977/BJNR005310977.html

⁷⁶ Bundesjagdgesetz vom 29.11.1952. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bjagd/BJNR007800952.html>

дозволено виключно в межах офіційно зареєстрованих мисливських округів – приватних (площею від 75 гектарів на одного власника) або спільних комунальних (площею від 150 гектарів). Здійснення мисливства на будь-яких інших землях, зокрема на штучно огорожених приватних ділянках поза межами цих округів, заборонено, а правовий режим полювання у заповідниках та національних парках, включно з обмеженнями, встановлюється законодавством федеральних земель.

Використання сучасних технічних засобів. Згідно з § 19 Федерального закону «Про мисливство» у Німеччині заборонено використовувати під час полювання штучні джерела світла, дзеркала, пристрої для освітлення або підсвічування цілі, прилади нічного бачення, що мають пристрій перетворення зображення або електронне підсилення і призначені для вогнепальної зброї, магнітофони або пристрої, що завдають електричних ударів тощо, а також проводити відстріл із транспортних засобів та літальних апаратів.

Застосування БПЛА безпосередньо для пошуку, відстеження або загону дичини зазвичай забороняється законодавством федеральних земель. Наприклад, абзац четвертий § 22 Закону «Про мисливство» землі Мекленбург-Передня Померанія⁷⁷ визначає пряму заборону здійснювати полювання з використанням дронів або подібних літальних апаратів. Водночас дрони з тепловізорами масово й легально можуть використовуватися навесні для виявлення та порятунку молоді дичини (зокрема, козулят у траві перед косінням полів), що заохочується державою та відповідає вимогам Закону «Про добробут тварин»⁷⁸.

Чехія. *«Сезон тиші»:* гарантії охорони диких тварин у репродуктивний період передбачені статтею 9 Закону «Про мисливство»⁷⁹. Ця норма забороняє будь-яким способом турбувати дичину чи здійснювати діяльність, яка негативно впливає на існування диких тварин, окрім заходів із запобігання спричиненню шкоди. За зверненням користувача мисливських угідь орган державного управління мисливством може тимчасово обмежити або повністю заборонити доступ громадськості до таких угідь, зокрема з метою проведення спортивних чи рекреаційних заходів у період розмноження дичини.

Періоди дозволеного полювання регламентуються Постановою Міністерства сільського господарства Чехії «Про сезон полювання на окремі види дичини та про подальші умови полювання» № 245/2002 Sb.⁸⁰, яка визначає дозволені періоди полювання для кожного виду (наприклад, на самців козулі – з 1 травня по 30 вересня, на самців благородного оленя – з 1 серпня по 15 січня, на зайця-русака – з 1 листопада по 31 грудня, на дикого кабана – цілий рік), а в інші періоди передбачає режим охорони диких тварин.

Щодо полювання у нічний час, то відповідно до пункту 1 статті 45 Закону «Про мисливство» нічним вважається період від однієї години після заходу сонця до однієї години перед його сходом. За загальним правилом, відстріл

⁷⁷ § 22 LjagdG M-V - Sachliche Verbote; Verordnungsermächtigung (zu § 19 BJagdG). URL: https://www.anwalt24.de/gesetze/ljagd_g_m_v/22

⁷⁸ Tierschutzgesetz 24.07.1972. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>

⁷⁹ Zákon o myslivosti № 449/2001 Sb., 31. 12. 2001. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2001/449?odkazId=31822189&zalozka=text>

⁸⁰ Vyhláška Ministerstva zemědělství o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu № 245/2002 Sb., 20.06.2002. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2002/245?zalozka=historie>

дичини у цей час заборонено, однак законодавство встановлює винятки для диких кабанів, а також для окремих видів хижаків (зокрема, лисиць, борсуків, кам'яних куниць тощо) та молодняка й самок деяких видів парнокопитних за умови використання відповідних оптичних приладів.

Полювання на штучно ізольованих мисливських ділянках. Чеське законодавство передбачає функціонування заповідників та спеціалізованих вольєрних господарств, визначених пунктом «j» статті 2 Закону «Про мисливство» як огорожені мисливські угіддя для інтенсивного розведення дичини. Для таких господарств діє спрощений режим: згідно з пунктом 1 статті 2 Постанови № 245/2002 Sb. у межах заповідника дозволяється цілорічне полювання на види тварин, для розведення яких затверджено нормативну чисельність.

Використання сучасних технічних засобів. Загальні обмеження щодо використання технічних засобів під час полювання у Чехії встановлені у статті 45 Закону «Про мисливство», яка містить перелік заборонених способів і засобів добування дичини. Зокрема, забороняється застосування пристроїв штучного освітлення, дзеркал, систем відтворення звуків тварин, електричних та вибухових пристроїв, а також здійснення відстрілу з будь-яких механічних транспортних засобів та літальних апаратів (що передбачає і заборону використання дронів безпосередньо для полювання). Натомість у разі виникнення необхідності регулювання чисельності дичини чи боротьби з епізоотіями уповноважений орган може тимчасово знімати ці обмеження, дозволяючи нічний відстріл окремих видів, використання штучного освітлення та тепловізійних прицілів (пункт 1 частини першої статті 45 Закону «Про мисливство»).

Швеція. «Сезон тиші»: у законодавстві Швеції захист дикої фауни реалізується на підставі загального принципу охорони тварин: відповідно до статей 3–5 Закону «Про полювання»⁸¹ усе видове різноманіття дичини перебуває під охороною держави та може бути об'єктом добування виключно у випадках, прямо передбачених нормативними актами. Відповідно до статті 4 управління мисливськими ресурсами має забезпечувати збереження видів та належний, з урахуванням суспільних і приватних інтересів, розвиток їх популяцій, а полювання повинно пристосовуватися до фактичної чисельності дичини. Забороняється безпідставне турбування чи переслідування тварин поза визначеними мисливськими сезонами, а конкретні періоди дозволеного полювання регламентуються Додатком 1 до Постанови «Про полювання»⁸². Наприклад, полювання на лося залежно від регіону дозволено орієнтовно з вересня чи жовтня по грудень чи січень, на козулю – з 16 серпня по 30 вересня, на зайця – з 1 вересня по 28/29 лютого, а на дикого кабана дозволено полювати цілий рік (за винятком самок, які вигодовують молодняк у період з 1 березня по 15 квітня).

⁸¹ Jaktlag (1987:259) № 1987:259, 14.05.1987. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jaktlag-1987259_sfs-1987-259/

⁸² Jaktförordning № 1987:905, 24.09.1987. URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jaktforordning-1987905_sfs-1987-905/

Для полювання у нічний час стаття 9 Постанови встановлює диференційовані часові рамки залежно від виду тварини: полювання на більшість великих ссавців (зокрема, лося, оленя, вовка, рись, росомеху) дозволено в період від однієї години до сходу сонця до однієї години після його заходу, на ведмеда – закінчується за дві години до заходу сонця, а на качок і гусей – триває від однієї години до сходу до однієї години після заходу. За заявою користувачів угідь правління відповідного лену (адміністративної ради району) може надавати індивідуальні дозволи на відхилення від цих часових обмежень.

Полювання на штучно ізольованих мисливських ділянках. Відповідно до статті 8 Постанови «Про полювання» в офіційно зареєстрованих вольєрах, що відповідають вимогам Агентства з охорони довкілля Швеції, дозволяється відстріл тварин тих видів, для утримання яких створено вольєр, незалежно від загальних сезонних обмежень та встановлених періодів охорони.

Використання сучасних технічних засобів. Для шведського законодавства характерним є загальний для держав-членів ЄС режим заборони використання технічних засобів із чітко визначеними винятками для окремих видів тварин (зокрема, лисиць, борсухів, норок та кабанів) з метою регулювання їх чисельності та захисту сільськогосподарських угідь. Стосовно приладів нічного бачення та тепловізійної оптики діє спеціальне регулювання. Відповідно до статті 14а Постанови «Про полювання» під час відстрілу дикого кабана дозволяється встановлювати на зброю електронні підсилювачі й перетворювачі зображення, використовувати тепловізійні прилади та переносне освітлення. При цьому використання тепловізійних прицілів обмежено полюванням виключно на відкритій місцевості або із засідки поблизу підгодівельних майданчиків. Окрім цього, стаття 14 Постанови дозволяє застосування штучного освітлення при полюванні на лисиць, борсухів, норок та кабанів, а стаття 15 наділяє Агентство з охорони довкілля Швеції повноваженнями видавати окремі рішення щодо дозволу на застосування інших спеціальних засобів.

Загальне правило щодо застосування технічних засобів встановлено статтею 31 Закону «Про полювання», яка забороняє використовувати моторизовані транспортні засоби та будь-які моторизовані пристрої для пошуку, вистежування, переслідування дичини або відволікання її уваги. Під категорію «інших моторизованих пристроїв» підпадають і БПЛА (дрони), тому їх використання безпосередньо для полювання чи розвідки є незаконним.

3. Вольєрне господарство, регулювання чисельності тварин та розвиток мисливського туризму.

Франція. Вольєрне господарство. Відповідно до статті R.413-24 ЕК Франції⁸³ господарства з розведення, продажу або тимчасового утримання видів дичини, полювання на які дозволено, поділяються на дві категорії: «А» і «В». До категорії «А» належать господарства, у яких усі або частина тварин призначені для подальшого випуску у природне середовище, тоді як до категорії «В»

⁸³ Article R413-24 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000006837792

належать господарства, у яких тварини мають інше призначення, зокрема вирощуються для виробництва м'яса.

Проведення такої діяльності потребує отримання від префекта департаменту відповідного дозволу (статті R.413-25 – R.413-36)⁸⁴. Заява подається з відомостями про характеристики й облаштування об'єкта, види та чисельність тварин, заходи санітарно-епізоотичної безпеки. Водночас особа, відповідальна за утримання тварин, зобов'язана мати сертифікат професійної спроможності.

Спеціальні вимоги до облаштування та функціонування таких господарств деталізуються галузевими наказами (зокрема, наказами від 20 серпня 2009 року щодо диких кабанів⁸⁵ та від 8 лютого 2010 року щодо оленів і середземноморських муфлонів⁸⁶). Регулювання зазначених нормативно-правових актів спрямоване на забезпечення благополуччя тварин, збереження генофонду та природно-поведінкових характеристик видів і закріплення правил санітарної безпеки. Їх положення зобов'язують вольєрні господарства проводити регулярний ветеринарний нагляд, дотримуватися правил ідентифікації (маркування) тварин, а також вести облік їх надходження, народжуваності, вибуття, вилучення з популяції та загибелі із відображенням відповідної інформації у реєстрі та супровідній документації.

Регулювання чисельності мисливських тварин у Франції здійснюється через механізми планового вилучення, адаптивного управління та регулювання чисельності видів, здатних завдавати шкоди. Відповідно до статті L.425-6 ЕК⁸⁷ основним інструментом регулювання для великої дичини є план полювання, який встановлює обов'язкові мінімальні та максимально допустимі ліміти вилучення тварин з метою забезпечення балансу між сільськогосподарськими, лісгосподарськими і мисливськими інтересами та підтримки екологічного балансу загалом. Застосування плану полювання є обов'язковим щодо козуль, сарн, оленів та муфлонів, а за рішенням префекта департаменту може поширюватися на дикого кабана та інші види (стаття R.425-1-1 ЕК)⁸⁸.

Водночас адаптивне управління (статті L.425-16 – L.425-20) передбачає постійне корегування щорічних квот вилучення профільним міністерством або встановлення індивідуальних лімітів добування для мисливців на основі наукового моніторингу популяцій та середовищ їх існування⁸⁹.

Окремий правовий режим передбачений для тварин, віднесених до видів, здатних завдавати шкоди (стаття R.427-6 ЕК)⁹⁰. Відповідний статус надається з метою захисту здоров'я громадян, громадської безпеки, охорони флори і фауни, а також запобігання шкоді сільському, лісовому чи господарському майну.

⁸⁴ Там само.

⁸⁵ Arrêté du 20 août 2009. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000021021122/>

⁸⁶ Arrêté du 8 février 2010. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000021844116/>

⁸⁷ Article L425-6 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000029595742

⁸⁸ Article R425-1-1 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000039737937

⁸⁹ Article L425-16 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000038832161

⁹⁰ Article R427-6 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000037125721

Класифікація здійснюється на державному рівні та на рівні департаментів (зокрема, згідно з Наказом від 3 серпня 2023 року⁹¹) і не може поширюватися на види під спеціальною охороною. На землях приватного володіння власники, орендарі або фермери мають право самостійно чи на підставі письмового делегування повноважень третім особам здійснювати регулювання чисельності таких тварин у порядку, визначеному законом (стаття L.427-8 ЕК)⁹².

Розвиток мисливського туризму. Надання платних мисливських послуг у Франції допускається і належить до сфери діяльності комерційних мисливських господарств, які можуть функціонувати на відкритих чи огорожених територіях за умови реєстрації в Торговому або Сільськогосподарському реєстрах (статті L.424-3, R.424-13-1 ЕК). Провадження такої діяльності підлягає обов'язковому декларуванню в префектурі департаменту, а оператор господарства зобов'язаний забезпечити ведення реєстру обліку тварин із зазначенням їх походження, видів та показників вилучення (стаття R.424-13-4 ЕК). Для стимулювання короткострокового мисливського туризму законодавство Франції передбачає спрощений механізм тимчасової валідації мисливського дозволу – на 9 послідовних днів один раз на сезон або на 3 послідовні дні з можливістю дворазової пролонгації (стаття L.423-20 ЕК).

Фінляндія. Правове регулювання *вольєрного утримання мисливських тварин* у Фінляндії здійснюється за двома напрямками: 1) розведення для відтворення мисливських ресурсів і поповнення мисливського фонду (реінтродукція); 2) комерційне виробництво м'яса, хутра тощо.

Організація таких господарств підпорядковується вимогам законів «Про полювання»⁹³, «Про охорону природи»⁹⁴ та «Про добробут тварин». Для утримання та розведення видів, що не належать до мисливської дичини й перебувають під охороною держави, вимагається отримання спеціального дозволу від Центру економічного розвитку, транспорту та довкілля⁹⁵. Водночас згідно зі змінами, внесеними до Закону «Про добробут тварин», із 1 січня 2024 року у Фінляндії впроваджено заборону на вилучення хребетних тварин із дикої природи з метою їх подальшого комерційного розведення.

Ведення вольєрного господарства повинно мати прозорий контрольований характер і передбачає обов'язкове попереднє подання сповіщення про утримання тварин до місцевих органів ветеринарного нагляду. Оператори господарств зобов'язані дотримуватися приписів щодо умов утримання, мінімізації страждань тварин та гуманного поводження під час забою. Всі особини підлягають обов'язковій ідентифікації (маркуванню) та внесенню до державних реєстрів під егідою Управління харчовими продуктами Фінляндії⁹⁶, а недотримання цих правил тягне за собою накладення штрафних санкцій та позбавлення права на отримання державних субсидій.

⁹¹ Arrêté du 3 août 2023. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000047931721/2026-08-12>

⁹² Article L427-8 Code de l'environnement. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000033035617

⁹³ Metsästyslaki № 666/1993, 28.06.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/615>

⁹⁴ Naturvårdslag № 9/2023, 5.1.2023. URL: <https://www.finlex.fi/en/legislation/2023/9>

⁹⁵ Elinvoimakeskus. Lajien ja luontotyyppien hoito. URL: <https://elinvoimakeskus.fi/luonnonnsuojelun-edistaminen>

⁹⁶ Ruokavirasto. URL: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/>

*Регулювання чисельності мисливських тварин у Фінляндії здійснюється на основі щорічних лімітів (квот) на їх вилучення, які встановлює Центр мисливства Фінляндії*⁹⁷, використовуючи наукові дані про стан популяцій, надані Інститутом природних ресурсів Фінляндії⁹⁸. Вилучення великих хижаків (вовк, ведмідь, рись, росомеха) регулюється статтями 41, 41a, 41c Закону «Про полювання». Дозвіл на таке вилучення має здебільшого короткостроковий характер (до 14 днів) і надається з метою запобігання шкоді сільському чи лісовому господарству, у разі загрози громадській безпеці або з науковими цілями, за умови обов'язкового попереднього інформування органів поліції. Крім того, спеціальні процедури регулювання чисельності лосів та диких кабанів спрямовані на запобігання ДТП, збитків у лісовому господарстві та поширенню африканської чуми свиней (статті 26, 37 Закону «Про полювання»).

Окремий правовий режим установлений щодо інвазійних видів (єнотоподібний собака, американська норка, ондатра, канадський бобр тощо) відповідно до Закону Фінляндії «Про управління ризиками, спричиненими інвазивними чужорідними видами»⁹⁹. Зазначені види виведені з категорії мисливської дичини й юридично визнані «такими, що не охороняються». Особи, які мають право на полювання, вправі здійснювати їх добування протягом усього року без дозвільних ліцензій та незалежно від мисливських сезонів.

*Розвиток мисливського туризму у Фінляндії базується на засадах сталого природокористування та державного контролю, який здійснює Центр мисливства Фінляндії під егідою Міністерства сільського та лісового господарства. Проведення такої діяльності регулюється Законом «Про полювання», Декретом «Про правила полювання»*¹⁰⁰ та Законом «Про вогнепальну зброю»¹⁰¹. Для реалізації права на полювання туристи зобов'язані отримати фінську мисливську картку (після підтвердження національного мисливського квитка або складання іспиту у Фінляндії) та сплатити державний мисливський збір. Для полювання на велику дичину вимагається сертифікат про проходження стрілецького тесту на влучність¹⁰². Водночас стаття 21 Закону «Про полювання» також передбачає можливість взаємного визнання відповідних іноземних іспитів локальними мисливськими асоціаціями¹⁰³.

Оскільки право на полювання у Фінляндії зумовлено правом власності на земельну ділянку, спеціальне використання мисливських угідь туристами здійснюється або на землях державної власності через придбання дозволів у державного підприємства Metsähallitus (статті 44, 46 Закону «Про полювання»), або на приватних землях шляхом залучення до квот приватних мисливських клубів-орендарів (стаття 11 Закону «Про полювання»). При цьому діяльність туроператорів та організаторів мисливських турів підпадає під дію спеціального

⁹⁷ Suomen riistakeskus. URL: <https://www.eraverkko.fi/palveluntarjoajat/suomen-riistakeskus>

⁹⁸ Metsästyslaki № 666/1993, 28.06.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/615>

⁹⁹ Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta № 1709/2015, 30.12.2015. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/1709>

¹⁰⁰ Metsästysasetus № 666/1993, 12.07.1993. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/666>

¹⁰¹ Ampuma-aselaki № 1/1998, 9.01.1998. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/1>

¹⁰² Hunting card and game management fee. Website: Ministry of Agriculture and Forestry of Finland. URL: <https://mmm.fi/en/wildlife-and-game/hunting-and-game-management/hunting-card-and-game-management-fee>

¹⁰³ Ulkomaalaisen metsästysvieraan metsästyskortti ajoissa kuntoon 28.6.2024. URL: <https://riista.fi/ajankohtaista/ulkomaalaisen-metsastysvieraan-metsastyskortti-ajossa-kuntoon-3/>

Закону «Про безпеку споживчих послуг» № 185/2025 від 25 квітня 2025 року¹⁰⁴, згідно зі статтею 7 якого такі суб'єкти зобов'язані перевіряти дозвільну документацію клієнтів та затверджувати письмові плани забезпечення безпеки під час надання мисливських послуг.

Польща. *Вольєрне господарство*: відповідно до статті 16 Закону «Про мисливське право» розведення та утримання мисливських тварин у закритих умовах загалом заборонено, за винятком фазанів та видів, віднесених спеціальними нормами до сільськогосподарських тварин (зокрема, оленя благородного та лані). Створення вольєрних об'єктів для утримання інших мисливських видів з метою наукових досліджень, реінтродукції або експорту має дозвільний характер і потребує отримання письмового дозволу Міністра клімату та довкілля або Маршалка воєводства (залежно від правового статусу виду та мети розведення). Усі вольєрні господарства підлягають ветеринарно-санітарному контролю та зобов'язані дотримуватися законодавчо встановлених стандартів біобезпеки й гуманного поводження із тваринами.

Регулювання чисельності мисливських тварин у Польщі здійснюється на підставі статей 8, 8a, 8b та 35 Закону «Про мисливське право». Ведення мисливського господарства та вилучення (відстріл) дичини відбуваються виключно за Річними мисливськими планами, які розробляються орендарями (мисливськими клубами) або управителями мисливських обводів на мисливський господарський рік (з 1 квітня по 31 березня) на основі обов'язкової щорічної інвентаризації станом на 10 березня. Річні плани підлягають узгодженню з Воєводською сільськогосподарською палатою, після чого затверджуються відповідальною посадовою особою Державного лісового господарства «Державні ліси» – надлісничим, а щодо вилучених з оренди обводів – Маршалком воєводства).

Організація мисливського туризму та надання платних мисливських послуг у Польщі регулюються статтями 42, 42a та 43 Закону «Про мисливське право». Іноземні громадяни (як із держав-членів ЄС, так і з третіх країн) мають право здійснювати полювання на території держави за наявності письмового дозволу, виданого орендарем або управителем мисливського обводу (найчастіше – мисливським клубом). Організація таких мисливських турів можлива тільки через посередництво спеціалізованих агентств мисливського туризму, внесених до відповідного реєстру (стаття 43 Закону «Про мисливське право»). Під час полювання іноземного мисливця має обов'язково супроводжувати уповноважений представник орендаря чи управителя обводу, а кошти від надання мисливських послуг спрямовуються на функціонування Польської мисливської спілки та виплату компенсацій за шкоду, завдану дикими тваринами сільськогосподарським угіддям¹⁰⁵.

Німеччина. *Вольєрне господарство*: створення мисливських вольєрів для комерційного відстрілу диких тварин у загороджених просторах у Німеччині заборонено або суворо обмежено, оскільки така практика суперечить закріпленім у § 1-2 Федерального закону «Про охорону природи та ландшафтне

¹⁰⁴ Laki kulutuspalvelujen turvallisuudesta № 185/2025, 25.04.2025. URL: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/185>

¹⁰⁵ Polski Związek Łowiecki. URL: <https://www.pzlow.pl/>

управління»¹⁰⁶ принципам належного ведення мисливського господарства та «етиці полювання». Зокрема, пункт 11 частини першої § 19 Закону «Про мисливство»¹⁰⁷ прямо забороняє полювання на тварин, які перебувають у безпорадному стані або позбавлені можливості вільного пересування. Закони більшості земель також не дозволяють створення нових комерційних вольєрів. Наприклад, у § 21 Закону «Про мисливство» землі Північний Рейн-Вестфалія зазначено, що «огороження мисливських угідь та частин мисливських угідь з метою полювання та управління дичиною забороняється»¹⁰⁸.

Утримання та розведення дичини у вольєрах з метою подальшого випуску в угіддя (реінтродукції чи розселення) підлягає суворому адміністративному контролю. Відповідно до § 28 Закону «Про мисливство» випуск у дику природу будь-яких видів дичини (зокрема, копитних та видів, не властивих місцевій фауні) здійснюється виключно за наявності письмового дозволу вищого мисливського органу відповідної землі.

Регулювання чисельності мисливських тварин у Німеччині залежить від категорії дичини. Відповідно до § 21 Федерального закону «Про мисливство» обов'язковий план відстрілу, який затверджується уповноваженим мисливським органом за погодженням із консультативною радою, передбачений виключно для парнокопитних видів (оленів, муфлонів, сарн тощо, окрім диких кабанів, вилучення яких зазвичай не лімітується). Натомість регулювання чисельності дрібної дичини і хижаків (лисиць, єнотоподібних собак) здійснюється без складання індивідуальних планів відстрілу – у межах загальнодержавних чи земельних мисливських сезонів або відповідно до спеціальних дозволів на регулювання чисельності з метою запобігання епізоотіям та шкоді сільському і лісовому господарству.

Організація мисливського туризму в Німеччині може реалізовуватись у межах як приватних мисливських округів, мінімальна площа яких становить 75 гектарів (із можливими відхиленнями в законодавстві федеральних земель), так і спільних мисливських округів, управління якими здійснює мисливська спілка (§ 9, 11 Федерального закону «Про мисливство») через передачу угідь в оренду. Орендарем може бути виключно особа, яка володіє дійсним німецьким мисливським квитком протягом визначеного законом строку (§ 11, 15 Федерального закону «Про мисливство»).

Участь іноземних громадян у полюванні можлива за умов проходження процедури державного ліцензування, при цьому німецьке законодавство встановлює єдині кваліфікаційні вимоги як для резидентів, так і для нерезидентів. Для отримання тимчасового німецького мисливського квитка іноземець повинен підтвердити мисливську кваліфікацію шляхом складання іспиту або проходження процедури визнання національного сертифіката іншої держави (за наявності двосторонньої угоди з такою державою про взаємне визнання) та надати договір обов'язкового страхування цивільної

¹⁰⁶ Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege vom 29.07.2009. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/bnatschg_2009/

¹⁰⁷ Bundesjagdgesetz vom 29.11.1952. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bjagdgb/BjNR007800952.html>

¹⁰⁸ § 21 Jagdgatter (Zu § 20 Abs. 2 BJG): Bekanntmachung der Neufassung des Landesjagdgesetzes Nordrhein-Westfalen (LJG-NRW). URL: <https://recht.nrw.de/lrgv/gesetz/01042025-bekanntmachung-der-neufassung-des-landesjagdgesetzes-nordrhein-westfalen-ljg/ss-29-wildfolgezu-ss-22-bjg>

відповідальності мисливця, оформлений у німецькій страховій компанії (§ 15 Федерального закону «Про мисливство»).

Чехія. *Вольєрне господарство*: відповідно до статті 7 Закону Чеської Республіки «Про мисливство»¹⁰⁹ утримання та розведення дичини в неволі здійснюється на основі дозволу органу державного управління мисливством (зазвичай це уповноважений муніципальний орган), який видається за наявності висновків Державної ветеринарної адміністрації Чеської Республіки та Центральної комісії з питань захисту тварин. Зазначені вимоги не поширюються на штучне розведення диких тварин у вольєрних господарствах або напіввільних умовах із метою подальшого розселення в угіддя, а також на тимчасове утримання травмованих тварин у реабілітаційних центрах.

Розселення дичини в мисливські угіддя регулюється статтею 5 Закону «Про мисливство» та підлягає обов'язковому попередньому погодженню з органами державного управління мисливством, лісовим господарством та охороною довкілля з письмовим повідомленням власників і користувачів відповідних угідь. Виняток становить розселення тварин із закритих фермерських господарств із розведення дичини, де вирощування мисливських ресурсів із наступним випуском у природне середовище є складовою затвердженого технологічного процесу.

Регулювання чисельності мисливських тварин у Чехії здійснюється на підставі Закону «Про мисливство» та Постанови № 553/2004 Sb.¹¹⁰. Зокрема, відповідно до статей 3 та 36 цього Закону користувачі угідь зобов'язані підтримувати популяції дичини в межах екологічно безпечної чисельності на основі щорічних планів відстрілу. У разі загрози лісовому чи сільському господарству орган державного управління мисливством може санкціонувати примусове зменшення чисельності тварин, дозволяючи полювання поза мисливським сезоном та застосування виняткових способів вилучення (статті 39, 40 Закону «Про мисливство»).

Для окремих видів тварин, визначених Постановою № 454/2021 Sb., діє спрощений режим регулювання. Згідно зі статтею 46 Закону «Про мисливство» користувач угіддя може надавати мисливцям дозволи на відстріл таких тварин протягом усього року, що забезпечує гнучке поєднання планового вилучення мисливських ресурсів та оперативного контролю щільності популяцій.

Розвиток мисливського туризму в Чехії реалізується через загальні механізми допуску іноземних громадян до полювання. Нормативною основою для цього є видача органом державного управління мисливством тимчасового мисливського квитка для іноземців (стаття 47 Закону «Про мисливство»). Для підтвердження кваліфікації може бути визнаний і чинний мисливський квиток країни походження заявника. Згідно з Постановою № 244/2002 Sb.¹¹¹ такий квиток може видаватися на строк 1 день, 5 днів, 30 днів, 6 місяців або 1 рік.

¹⁰⁹ Zákon o myslivosti № 449/2001 Sb., 31. 12. 2001. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2001/449?odkazId=31822189&zalozka=text>

¹¹⁰ Vyhláška o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě № 553/2004 Sb., 08.11.2004. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2004/553?zalozka=text>

¹¹¹ Vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení № 244/2002 Sb. zákona № 449/2001 Sb., 20.06.2002. URL: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2002/244?zalozka=text>

Реалізація права на полювання іноземним громадянином потребує обов'язкової наявності комплексу дозвільних документів, передбачених статтею 46 Закону «Про мисливство»: мисливського квитка, підтвердження страхування цивільної відповідальності та дозволу на полювання, виданого безпосередньо користувачем мисливського угіддя.

Швеція. Вольєрне господарство: відповідно до статті 41а Постанови «Про полювання»¹¹² утримання диких тварин у вольєрах або інших аналогічних закритих об'єктах здійснюється виключно за наявності дозволу Адміністративної ради відповідного лену. Дозвіл не може бути наданий у разі існування ризиків поширення епізоотій та інфекційних захворювань. Цей дозвіл підлягає анулюванню, якщо умови утримання тварин чи технічний стан огорожі є неналежними, а також якщо функціонування об'єкта створює загрозу громадському здоров'ю чи біобезпеці.

Згідно зі статтею 42 Постанови «Про полювання» Агентство з охорони довкілля Швеції за погодженням з Управлінням сільського господарства Швеції уповноважене затверджувати обов'язкові правила щодо переліку видів дичини, дозволених до утримання, технічних стандартів огорож, порядку реєстрації вольєрів і маркування тварин. Зазначені положення деталізовано у «Правилах та загальних рекомендаціях щодо огорож для диких тварин та огорож для городів тощо для запобігання пошкодженню зайцями» Агентства з охорони довкілля Швеції¹¹³, які визначають вимоги до конструкції огорож для запобігання безконтрольному виходу тварин чи проникненню дикої фауни ззовні, а також встановлюють обов'язок негайного повідомлення Адміністративної ради лену про випадки втечі дичини.

Регулювання чисельності мисливських тварин у Швеції: відповідно до статті 4 Закону «Про полювання» користувачі та власники мисливських угідь зобов'язані здійснювати управління популяціями дичини на засадах збереження видів та підтримання збалансованої чисельності з урахуванням суспільних і приватних інтересів. Згідно зі статтею 7 Закону «Про полювання» у разі загрози виникнення істотної шкоди лісовому чи сільському господарству або ризику ДТП, компетентний орган видає дозвіл на проведення так званого захисного полювання. Для регулювання чисельності великих хижаків (ведмеда, вовка, росوماхи та рисі) статтею 23с Постанови «Про полювання» передбачено механізм ліцензійного вилучення, яке проводиться відповідно до встановлених квот. Одночасно Агентство застосовує адаптивне багатовидове управління популяціями копитних (лося, козулі, оленів та дикого кабана) на основі даних щорічного моніторингу та оцінки щільності популяцій.

Розвиток мисливського туризму: допуск іноземних громадян до полювання відбувається після реєстрації у Державному реєстрі мисливців із отриманням державного мисливського квитка та оплати державного мисливського збору¹¹⁴. Складання шведського мисливського іспиту для

¹¹² Jaktförordning № 1987:905, 24.09.1987.

¹¹³ Föreskrifter och allmänna råd om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare № NFS 2002:20, 11.11.2002. URL: <https://www.naturvardsverket.se/lagar-och-regler/foreskrifter-och-allmannarad/2002/nfs-200220/>

¹¹⁴ Hunting permit. Website of The Swedish Environmental Protection Agency. URL: <https://www.naturvardsverket.se/en/topics/hunting/hunting-permit/>

іноземців, які тимчасово перебувають у країні, не вимагається. Спеціальний електронний сервіс Агентства дозволяє приймаючій особі (організатору полювання) здійснювати централізоване оформлення та сплату зборів за групу іноземних гостей¹¹⁵. Реалізація права на полювання іноземним громадянином потребує наявності мисливського квитка, приватного права на вилучення дичини, наданого власником земельної ділянки на підставі договору (статті 10, 14–16 Закону «Про полювання»), а також завчасно отриманого в органах поліції дозволу на тимчасове ввезення вогнепальної зброї.

На основі проведеного порівняльно-правового аналізу законодавства Франції, Німеччини, Фінляндії, Швеції, Польщі та Чехії можна виділити спільні риси та певні відмінності у законодавчому регулюванні мисливського господарства та полювання в державах-членах ЄС, які відображені на Рис. 3:

¹¹⁵ Jägarregistret – e-tjänst för jaktkort och jägarexamen. Website of The Swedish Environmental Protection Agency. URL: <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/e-tjanster/jagarregistret/>

Спільні риси:

- **Підпорядкування мисливської діяльності природоохоронним цілям.** Для всіх досліджуваних держав-членів ЄС спільним є відхід від сприйняття мисливства лише як способу вилучення природних ресурсів та законодавче визначення полювання як діяльності, що реалізується виключно за умови збереження біологічного різноманіття, охорони диких видів і підтримання належного стану природних оселищ.
- **Наявність спеціального законодавчого регулювання сфери мисливства.** Спеціальне мисливське законодавство досліджуваних держав-членів ЄС функціонує як комплексний інститут, який функціонує у взаємозв'язку з нормами про охорону довкілля, лісове господарство, ветеринарну безпеку та обіг зброї; розподіл регулювання між базовими законами та підзаконними актами дає змогу адаптувати процедури, періоди й способи полювання до актуального стану природного середовища.
- **Інституційний плюралізм та поєднання державного управління із залученням спеціалізованих суб'єктів.** Управління сферою мисливського господарства ґрунтується на розмежуванні повноважень між органами державної влади, спеціалізованими установами та органами місцевого самоврядування, а також передбачає залучення наукових установ і самоврядних мисливських організацій, яким за умови державного нагляду можуть делегуватися окремі функціональні завдання.
- **Дозвільно-кваліфікаційний порядок набуття права на полювання.** Здійснення полювання має не загальнодоступний, а чітко регульований характер: набуття права на полювання обов'язково передбачає проходження визначених законом дозвільних процедур, складання кваліфікаційних іспитів, отримання або легалізації відповідних документів (ліцензії, мисливського квитка) та внесення відомостей про мисливця до державних чи галузевих реєстрів.
- **Диференційований підхід до регулювання мисливства.** Правовий режим полювання у досліджуваних країнах є гнучким і залежить від біологічних особливостей виду, стану його популяції та мети вилучення; реалізується через встановлення сезонних і часових обмежень, регулювання чисельності тварин та видачу спеціальних дозволів для полювання на окремі їх види, а також обмеження щодо використання деяких технічних засобів.

Відмінні підходи:

- **Різні моделі організаційно-правового управління мисливським господарством.** Національні системи управління мисливським господарством у досліджуваних державах-членах ЄС істотно різняться за рівнем централізації та розподілом функціональних повноважень; вони варіюються від федеративних і децентралізованих моделей (Німеччина, Швеція, Чехія) до систем із делегуванням значного обсягу управлінських, дозвільних чи контрольних функцій спеціалізованим, зокрема науковим установам (Фінляндія) або самоврядним мисливським організаціям (Франція, Польща).
- **Різне співвідношення права власності на землю та права на полювання.** Національні підходи різняться за ступенем взаємозв'язку між правом на полювання та правом власності чи користування земельною ділянкою: якщо в одних країнах полювання є похідним від правового режиму земель та статусу землевласника (Німеччина, Швеція), то в інших воно відокремлене від приватної власності та реалізується через систему мисливських територій і спеціальних прав користування (Франція, Чехія, Польща).
- **Ступінь децентралізації регулювання.** Досліджувані держави застосовують різні підходи до визначення рівня, на якому ухвалюються юридичні рішення у сфері мисливства: залежно від державного устрою та системи публічного управління основні повноваження щодо затвердження планів господарювання, встановлення обмежень та видачі дозволів можуть розподілятися між центральним рівнем (Польща, Фінляндія), регіональними (Німеччина, Швеція, Франція) або муніципальними (Чехія) органами влади.
- **Різний правовий статус і роль мисливських організацій.** Досліджувані держави істотно різняться за рівнем залучення самоврядних мисливських об'єднань до публічного управління галуззю: залежно від національної моделі їх роль варіюється від консультативно-представницької участі (Чехія, Фінляндія, Швеція) до делегування їм значного обсягу дозвільних, управлінських та контрольних функцій під державним наглядом (Франція, Польща).
- **Відмінності у спеціальних режимах та технічних обмеженнях полювання.** Специфіка регулювання у досліджуваних державах полягає у різних підходах до нормативного закріплення умов та засобів добування тварин: національне законодавство відрізняється ступенем деталізації заборон на використання окремих технічних засобів (Швеція, Німеччина), а також підставами застосування винятків із міркувань захисту сільського і лісового господарства чи епізоотичної ситуації (Чехія, Франція, Польща).

Висновки

Аналіз досвіду ЄС та його держав-членів у сфері нормативно-правового регулювання мисливського господарства і полювання засвідчує поступовий відхід від сприйняття мисливства виключно як способу використання природних ресурсів. Натомість сучасний підхід передбачає нормативне забезпечення збалансованого здійснення полювання з урахуванням вимог щодо охорони диких видів, збереження біологічного різноманіття та підтримання належного стану природних оселищ.

Серед спільних рис правового регулювання сфери мисливського господарства та полювання у Франції, Фінляндії, Польщі, Німеччині, Чехії та Швеції – підпорядкування мисливської діяльності вимогам охорони біологічного різноманіття та сталого використання природних ресурсів, поєднання спеціального мисливського законодавства із комплексом природоохоронних, ветеринарних, земельних та інших нормативно-правових механізмів, а також застосування дозвільних, кваліфікаційних інструментів і заходів планування.

Водночас відмінності між національними моделями стосуються насамперед організаційно-правової побудови системи управління, співвідношення права на полювання з правом власності на землю, правового статусу та обсягу повноважень мисливських організацій, рівня децентралізації управління і способів установлення спеціальних режимів та винятків із загальних правил полювання.

На підставі проведеного аналізу можна виділити ключові орієнтири трансформації законодавства України у сфері мисливського господарства та полювання з урахуванням європейського досвіду і міжнародних зобов'язань України у сфері європейської інтеграції (рис. 4).

Від регулювання права на полювання	→	до управління мисливськими ресурсами на основі стану популяцій
Від переважно галузевого регулювання	→	до інтеграції мисливської, природоохоронної, лісової, аграрної та ветеринарної політики
Від встановлення загальних правил	→	до науково обґрунтованого моніторингу, планування та адаптивного регулювання
Від переважно адміністративного управління	→	до функціонально розподіленої системи: вищі органи державної влади – спеціалізовані органи – місцеві органи влади – організації мисливського самоврядування – користувачі мисливських угідь
Від запозичення окремих європейських заборон	→	до системної перебудови законодавчої моделі відповідно до екологічної спрямованості права ЄС

Рис. 4.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*